

IGAZI-ES ISKOLAI SZEMLE

Felelősszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Előfizetési ára: egész évre 120 Lel,
fél évre 60 Lei, egyes szám 5 Lel.

Szerkesztőség: Satu-Mare (Szatmár)
Református lelkészi hivatal, a hová a
lap szellemi részére vonatkozó min-
den közlemény küldendő. Kiadóhiva-
tal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdi-
nánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám
Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések
díja, reklamációk Konrád Géza címére
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14. küldendő

Az Ige fényénél.

VILÁGOSSÁG.

MÁTÉ: 5, 16.

Ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt. Ebben jelölte meg az Ur Jézus tanítványainak hivatását és ez a mi hivatásunk is, mai tanítványaié. Példaként ragyogni, vezetőül világolni mindenki előtt.

Aki világítani akar, annak ismerni kell a világosság forrását, az igazi világosságot. Sokan nem ismerik, melyik az igazi, mert van éltető és van emésztő világosság. A napsugár életet fakaszt, míg az a fény, mely az égő ház tetején táncol, bár világít, mégis rombol és pusztít. Így van az erkölcsi világban is. Az emberek közt sok van, aki nem ismeri fel és beleszalad az égető fénybe, mint az éjjeli rovarok a lobogó gyertyalángba s összeégeti a lelkét vagy holtan hull alá.

Az igazi világosság, a lélek éltető fénye a hit. A sötétség tesz bizonyosságot a világosságról. A hit világosságát is az élet sötétségei igazolják: a küzdelmek, csálódások, szenvedések, az élet alkonya: az öregség és az élet éjszakája: a halál. A hit nemcsak ezt az életet ragyogja be, hanem bevilágít a halál után is az örökéletbe.

Az igaz keresztyénnek ezzel a hittel kell fényleni és az ő világosságának életet fakasztónak, életet teremtetőnek kell lenni. A villamosság egyszer világít, máskor meleget áraszt, majd ismét gépeket hajt, nagy erőket indít. Ilyennek kell lenni az igazi hitnek is. Nemcsak világítani kell, hanem melegíteni, holtaknak látszó erőket mozgásba hozni, megindítani, életre keltetni. A világosság fölébreszt az álomból. A keresztyén világosságának, hitének is úgy kell ragyogni, hogy másokat felébresszen a közönyösség, tespedés, hitetlenség halálos álmából.

Pál apostol előtt a damaszkusi uton nagy

fényben jelent meg Krisztus. Ma már nem jelenik így meg, de nekünk kell felmutatni hitünk fényében, bennünk kell kiábrázolni őt, az örök világosságot!

Ezt kell tennünk az egyházban, az ő földi országában.

Messze, nagy tengereken, hol örvényben kavarnak a habok, vagy elveszejtő sziklák nyulnak fel a mélyből és ott lappanganak a víz színe alatt, egy-egy kiemelkedő szikla-szírtén torony magasodik. Főnt a toronyban estelenként világosság gyul ki, mely irányt mutat, utat jelöl. Ráveti fényét a sötét vizekre és a hajósok tudják, hol a veszedelem és merre menjenek. Ezeket a világítótoronyokat nem egy hajótulajdonos és nem is egy nemzet építtette, hanem sokan, közösen tartják fenn és így mindnyájan visznek hozzájuk világító anyagot, hogy örökké világoljanak. — Ilyen az egyház is. Torony, melyből világosságot áraszt a hit, a vallás. De mindnyájunknak kell építeni, mindnyájunknak kell belevinni fényt a szívünkből: hitünket, szeretetünket, az életünk világosságát, hogy fényt hintessen, utat mutasson, vezessen. Óh könnyű ezt megtenni, mert mindnyájunk előtt ott van a világosság örök forrása: a világ világossága s ha ő utána megyünk, nem járunk sötétben.

Mi, lelkipásztorok utmutatók, vezetők vagyunk a sötét éjszakában, mint ismeretlen vidéken járó idegenek vezetői, kik éjszakánként kezükben fáklyával haladnak elől. Így megyünk mi is. Nem kezünkben, hanem szívünkben, a hit fáklyájával, az ige szövegnekével. Óh jöjjetek ti is. A szívetek világosságával tegyétek még erősebbé a fényt. Mindnyájunk előtt legyen vezér a világ világossága: Krisztus!

Debreczeni István.

Az állam védekezik — ellenünk.

Ez a célja az iskolatörvénynek. Mert a hatalmas államnak védelemre van szüksége a törpe kisebbségek és különösen a gyöngye és elszegényített magyarság ellen. Azt hinnénk, hogy e kijelentés rossz tréfa akar lenni, ha nem komoly professzor, a kolozsvári egyetem egyik tanára írta volna. Puscariu — így hívják a jeles professzort, — megbízást kapott a minisztertől, hogy a Népszövetség és a külföld előtt a törvényjavaslatot ismertesse. Hogy ne sokáig legyünk kétségben, esetleg reménykedők az ismertetés felől, nyilatkozatot adott ki róla. Nyilatkozatában kapunk tőle egy tetszetős bókot. Szerinte a román nép jogérzetének el kell ismernie a nemzeti jellem megőrzéséért folytatott harc jogát, amely jogos és csudálatukat is megérdemli, de ez a harc a román állami élet érdekeit érinti. Szerinte mi politikailag romantikusok, gyanakvó magatartásuk vagyunk és a békeszerződést hamisan értelmezzük. A romantikus politika — melyről elismeri, hogy a multban csudálatos történeti tettek születtek belőle, megakadályozza vezetőinket a valóságok meglátásában és irredentákká tesz bennünket.

A valóságok meg nem látása alatt bizonynál azt akarja értetni a professzor ur, hogy még mindig nem akarjuk meglátni, hogy egy új államban vagyunk. Nem gondolja a professzor ur, hogy a nemzeti jellem megőrzéséért vívott harc ellenkezik ezzel. Vajjon harcolnánk-e, ha a jelent nem tartanánk valóságnak? Vajjon érdemesnek tartanánk-e küzdelmeket vívni, ha úgy gondolkoznánk, hogy felesleges, mert a valóság úgy se tart soká?!

A gyanakvó magatartás sokkal jobban tulajdonsága — ugylátszik a professzor hívének, mert azt írja, hogy az irredentizmust egyes esetekben bebizonyították, más esetekben pedig „gyanították“. Ime, aki így gondolkozik, az a gyanakvó természetű. Az irredenta szóval olyan csudálatos könnyelműséggel vádolnak meg mindenkit, aki magyar, hogy azt kell hinnem, sejtelmük sincs a jelentőségéről. Mikor a legelső csapatok bevonultak, mindenkit bolsevikinek neveztek, aki nekik nem tetszett. Éppen így vagyunk ma az irredenta szóval. Irredenta mindenki, aki megmarad magyarnak és azt meg is meri mondani. Ezt már számtalanszor tapasztalhattuk és a tanár ur kijelentéséből is ez következik. Ezek ellen akar az állam az iskolatörvénnyel védekezni, nehogy az ilyen irredenták elmagyarosítsák a románokat. Ezért kell elfelejtetni fiainkkal,

unokáinkkal az anyanyelvet, ezért kell már az ovodában arra törekedni, hogy meg se tanulhassanak jól és szépen beszélni őseiknek nyelvén. Ezért kell az iskolákban még az alkalmat is kizárni, vagy legalább lehetetlenné tenni, hogy anyanyelveik sajátságait, szépségeit, íróit, irodalmát megismerhessék.

Tehát az állam védekezik. Közben azonban ellentétbe jön a tanár ur önmagával, mert megállapítja, hogy iskolánk nivója csökken, mivel több az iskolánk, mint amennyit anyagi erőnk megbír és nincs is megfelelő oktató személyzetünk. Hát mit lehet félni az ilyen iskoláktól? Mi szüksége van az államnak képesítés nélküli tanárokkal bíró, nivótlan iskolák munkájától védeni önmagát?

De ne féltse a kulturnívót se tőlünk, sem a miniszter, sem a kormány, sem a professzor ur! Nekünk még mindenütt képesített tanáraink és tanítóink vannak. Ellenben féltse a saját intézeteiben alkalmazott tanerőktől! Tapasztalatból tudom, hogy vannak állami tanárok, kiknek nemcsak oklevelük nincs meg, de képességük sincs s amellet 30—40 órát adnak hetenkint, aminek nem felelhetnek meg és a saját beismerésük szerint sem tudnak megfelelni. Ezeknek éppen a román és francia nyelvet és a román tárgyakat kellene tanítani és ha nincs kellő eredmény, akkor a magyar fiukat okolják érte, felekezeti iskoláknál pedig az igazgatót és a tanári kart irredentizmussal vádolják. Elemi iskoláink nivóját is biztosítja tanítóink képesítése, melyet négy középiskola és négy évi tanítóképezdei tanfolyam után szereztek, míg most olvastunk állami tanítóképezdei prospectust, mely szerint 6 elemivel is felvesznek növendékeket. Vajjon az onnan kikérültek fogják felemelni az általunk leejtett nivót?

Felelegeti Puscariu ur a szinte refrénszerűen ismétlődő és számtalanszor hallott mondást, hogy a régi magyar iskolatörvények a nemzetiségek ellen irányultak. Bizonyosan ujólag elfogják mondani majd Genfben és az egész külföldön. De azt nem mondja el, hogy ugyancsak az a magyar törvényhozás békében engedte működni a gör. keleti és gör. kath. iskolákat az egész vonalon és nem támasztott lehetetlen követeléseket, sőt segítette őket. Azt sem, hogy a magyar társadalom is támogatásban részesítette, hogy pl. a Biharmegyei Közművelődési Egyesület míg 2—3 reform. és r. kath. iskolát segítette, addig 5—6 g. kel. iskolának nyújtotta ugyanazt a segílyt. Ezt egy a megye magyar előkelőségeiből alakult egyesület tette, amelynek elnöke a magyar állam kulturális exponense, a kir. tanfelügyelő volt.

Ezeket nem fogja megtudni a külföld, mert mi hiába mondjuk el. Különös, hogy az igazságot olyan nehéz elhítni és így el lehetünk kétségbeesve, hogy majd visszhangozni fog a külföldi sajtó, hogy mi magyarosítunk és az államnak védekezni kell. Vajjon meddig találunk még ezek a beállítások hitelre? *Debreczeni István.*

Egyházi élet.

Miért akarjuk, hogy létesüljön az egyházmegyei lelkészi özvegy-árva gyámintézet?

Mikor a múlt esztendőben az „Egyházi és Iskolai Szemle” hordozója lett annak a véleménynek is, hogy alakítsák meg hát egyházmegyeként a lelkészi özvegy-árva gyámintézetet, nem volt e lap szerkesztőjének, de nem volt a hivatalos egyházkerületnek sem ellenvéleménye ezzel szemben.

Nem is lehetett, mert a jószándék világos volt, hogy e gyámintézet ugyanazt akarja, amit e lap szerkesztője, kerületünk vezetősége s egész papságunk is akar, hogy özvegyeink és árváink sorsán segítsünk.

Nem egyesek egyéni véleménye, de lelkészegyesületi gyűlések állásfoglalása, határozata lett immár ez. De ha nem lenne is meg — időrend szerint hogy csak kettőt említsek — a nagykirályi egyházmegyei lelkészegyesület 1922-ben hozott e határozata, s az érmelléki egyházmegyei lelkészegyesület ily irányu ez évi határozata, mégis szószólója lennének annak a felfogásnak, hogy egyházmegyeként szerveztessék meg önállóan az egyházmegyei lelkészi özvegy-árva gyámintézetet.

Hirdetem ennek áldást hozó voltát ma inkább mint tegnap. Hiszem, hogy adott viszonyaink között az egyházmegyei özvegy-árva gyámintézet felállítása a legkönnyebben megoldható, segélynyújtási útja a legrövidebb és ügyvezetése míg a legegyszerűbb, addig másfelől a leggazdaságosabb lehet.

Amikor eleve elismerem és aláírom, hogy egy kerületi, egyetemes gyámintézet, ha velünk szembeni igényeiben nagyobb méretű leendő, mint egy egyházmegyei ily irányu intézmény, de segélynyújtása is számottevőbb; ez felment engem attól, hogy bárki is azt hihesse felőlünk, kik az egyházmegyei gyámintézet felállítása mellett kitartunk, hogy nem tekintünk bizalommal az egyházkerület ez irányu nagy gondoskodása elé és hogy vállalt munkával ne építenők a kerületi özvegy-árva gyámintézetet, mint özvegyeink, árváink anyagi sorsának ments-várát és ne méltányolnók a nagy fejtörésről, alapos körültekintésről,

gondos fontolgatásról tanuskodó számvetéseket, tervezetéseket, vitákat és szent akarásokat. De ha egyházkerületi lelkész özvegy-árva gyámintézetünk felállítása kerületünk megalakulásának államkormányi elismerésével áll, vagy dől; ne odázzuk még a holnapi napig sem özvegy-árva gyámintézetünk egyházmegyekénti megalakítását. Ne még akkor se, ha bizonyos, hogy ha nem holnap, hát holnapután feltétlenül elismeri az államkormány egyházkerületünket. Nem — mert Istenem — nem nézhetjük, hogy ma annyi özvegy és árva sir felénk. Vád ellenünk minden panasza az özvegyeknek és árváknak a szavakban, sápadt arcokon s rongyos ruháikon. Vád már ma ellenünk. Ellenünk, mert pusztán rajtunk: a nagykirályi, az érmelléki, a békésháti és a többi egyházmegyei lelkészegyesületeinek tagjain áll, hogy határozatainkban megértő szeretet, a kivitelben áldozatos férfiaság legyen, hogy a legszentebbeket ne is említsem.

Mutassuk meg, hogy határozatunk reánk nézve törvény, minden hatalmak szankciója hiányában is, amit tisztelünk, ítélet, melyet minden végrehajtó hatóság rendeletének igénybevétele nélkül is cselekszünk jól.

Mit is nem akarnak tulajdonképen az egyházmegyei özvegy-árva gyámintézet ellen tiltakozók? Nem akarják, hogy az áldozatos készségben, a teher-emelésben felettebb nagyon próbára tétessünk s az összeroskadásig terheltsünk tagsági díjakkal, ne hogy emiatt ne legyen kiépíthető a legközelebbi jövőben a kerületi özvegy-árva gyámintézet.

Elfelejtik aggodalmaskodásaikban azt, hogy ha annak idején a szükségesség teremtette meg az egyházmegyei özvegy-árva gyámintézetet, mert országos nem volt; ma is jobb lenne, ha legalább egy egyházmegyei gyámintézet segíthetne özvegyeinken, árváinkon, mint semmi.

Elfelejtik, hogy teljesen minket igazol eljárásuk azoknak, kik annak idején az országos özvegy-árva gyámintézet felállításakor nem szüntették be az egyházmegyei gyámintézetet sem, mert csak azt csinálták, amit mi is akarunk, hogy özvegyeink és árváink jövője jobban biztosíttassék anyagiakban.

Bizony, sokan sajnáltuk, hogy lezártak belépéseink előtt az egyházmegyei gyámintézet kapui. Könnyebb lenne most e meglévő intézményt kiépíteni, mint a dolgot csaknem elülről kezdeni. Nem lenne olyan kétségbeejtően szomorú özvegyeink, árváink sorsa, ha a két gyámintézet közül legalább egyre nézhetnénk, minthogy egy sincsen.

De nem is akarjuk mi az egyházmegyei gyámintézet megalakításával tagsági díjakban a terhelést a végsőkéig szaporítani.

Ha a kerületi ily irányú intézményünk létrejöttét, életbelépését megkezdte az első tagsági díjrészlet beszédésének kiírásával, ha ez intézmény a tagokkal szembeni igényeivel, követelményeiben olyan leendő, hogy eleve kizárja egy egyházmegyei gyámintézet tagsági díjainak hordozhatását, s ha özvegyeink, árváink részére segélyezésben olyan összeget nyújt, amely mellett elenyészőn jelentéktelen összegre zsugorodna le egyházmegyei gyámintézetünk segélynyújtása: készek vagyunk minden magunk vonogatása nélkül, mint egyházmegyei gyámintézet, hogy beleolvadjunk az egyházkerületi gyámintézetbe. Igen, ezt tesszük ha kell holnap, hát holnap.

De ma, mikor vannak ráutalt özvegyeink és árváink, hát a ma érdekében megcsináljuk az egyházmegyei özvegy-árva gyámintézetet ma.

Azt a közbevetést, hogy a mai nyomorgók pillanatnyi segélyben részesítendőek, nem akarjuk. Nem, mert ez csak elviselhetetlenebbé tenné özvegyeink, árváink sorsát, hiszen ez, enyhén szólva, a papi özvegynek és árvának alamizsnára utaltságát jelentené, kertelgetés nélkül a gyermeket nevének nevezve: koldulás biz ez.

Ettől szabadít meg az egyházmegyei özvegy-árva gyámintézet, — mely tegyük fel, hogy csak addig él, — míg a kerületi megalakulhat, de bizonyos, hogy jogos igényekre nyújtván segélyét, áldásos lesz, mert az Urnak nevében jön.

Kicsiny, alig számottevő lesz a segély, mit az egyházmegyei gyámintézet nyújthat, hozzák fel érvül az ellene tiltakozók. Hadd fűzzük mi tovább — a kerületi gyámintézet mellett amaz érvre „teljesen elegendő lesz azonban, amit a kerületi gyámintézet nyújt majd” — nagyon is kézenfekvő megjegyzésünket: „Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tűzok.”

De mit is mondunk: fel se tehetjük, el se hihetjük, hogy lenne csak egy is közöttünk, ki ne hordozná szíven özvegy-árva gyámintézetünk megalakításának szükséges voltát, sőt jelek mutatják, hogy tervbe van véve, hogy az intézmény áldásos hatásában részeltetni akarjuk tanítóink, tanáraink özvegyeit, árváit.

Az utakon és módokon nem szabad, hogy addig tündödjünk, míg özvegyeink és árváink minden könnye elapad, utolsó ruhájuk is leszakad, s az utolsó sütet kenyér is elfogy. Kezeinket tördelve nem állhatunk semmit nem téve, folytonosan csak az orvost várva, addig, míg a beteg kiszenved.

Nyujtsa az első segélyt — ha ugyan nem lesz rá szükség állandóan — az egyházmegyei özvegy-árva gyámintézet. Hogy meddig? Hát addig, míg a szükség mutatja, de mindenesetre addig, míg az elképzelt, s beigért kerületi gyám-

intézet a maga nagyobb apparátusával, erősebb karjával, mint mentő csónakkal megérkezik.

Addig az élet kétségbeesettjeinek: özvegyeinknek, árváinknak a számára segítséget jelent és a menekülés reményét adja egy úszó árbóc is: az egyházmegyei gyámintézet is.

A körülmények kényszerítő hatása, az élet hatalmas követelménye, hogy megragadjuk e menedéket. Lélegzethez juthatunk rajta, míg a kerületi gyámintézet, mint erősebb segély megérkezik.

És ha Isten úgy akarja, hogy özvegyeink, árváink az egyházmegyei gyámintézetben nyerjék szabadulásukat a gondtól, — ama hatalmas paizsos ellenségtől — mert nem jöhet életre a kerületi gyámintézet — áldjuk az Istent, hogy munkálhatunk az Ő dicsőségét, ha a mieink közül csak egy is el nem veszett.

Csak ezekért, de éppen ezekért alakítjuk meg az egyházmegyei özvegy-árva gyámintézetet.

Mándi Szabó Miklós.

Akiket hazahivott az Ur.

Id. Harsányi Sándor. A magyarországi református papok nesztorja, Harsányi Sándor turkevei [Jásznagykun-Szolnok-m.] lelkész május hó 24-én jobblétre szenderült. A megboldogult nagy időt élt: 92 esztendőskorában tette le terhet az Ur lábaihoz, akit — az ő kegyelméből — hosszú ideig szolgált hűségesen. Az öreg ur évtizedek óta csöndes visszavonultságban élte napjait a turkevei egyik öreg parochián s második gyermekségének hűséges osztályosa, a papnék mintaképe: felesége, Vass Margit, néhai Vass Pál hirneves debreceni botanikus, főfűvészkerti főkertész leánya ápolta gyöngéd és közmondásos szeretettel. Az idős házaspár nemrég ünnepelte gyémántlakodalmát. Hosszu házasságából 12 gyermek származott, kikből 6-an vannak az élők között: 3 fiu pap [Sándor és László Amerikában, Pál Gyomán, aki a békésháti egyházmegye esperese is], 2 leány özvegy papné és egy tanítónő Amerikában. Az elhunyt 1833-ban született a tolnamegyei Nagydorogon. Iskoláit Gyöngyösön, a theológiát Debrecenben végezte. Később Törökszentmiklóson lett rektor, onnan Debrecenbe ment káplánnak Révész Bálint mellé, majd turkevei helyettes lelkész lett s később mikeszécsi rendes lelkész. Innen választották meg Turkevére 1867-ben s azóta változatlanul ott élt. Elérte a bibliai szép életkor végső határát.

Szilágyi András ibrányi lelkipásztor, egyházmegyei tanácsbíró, 59 éves korában, lelkészi működésének 33-ik évében, május 23-án délután elhunyt. Szép számu családjának és gyülekezetének hűséges apja volt.

Legyen áldott emlékeztük!

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület 1925. június hó 12-én Nagyváradon tartandó közgyűlésének TÁRGYSOROZATA.

A] Közigazgatási ügyek.

1. Megnyitás.
2. Változás az egyházmegyék esperesi és gondnoki karában.
3. Egyházkerületi ügyész választása.
4. A kultuszminiszter leirata egyházkerületünk ügyében.
5. A kultuszminiszter leirata az interconferen-
nális törvényjavaslattal kapcsolatban.
6. Szabolcska Mihály esperes és Társai be-
adványa.
 . Az erdélyi ref. Egyházkerület 636—1925.
7. VII. sz. átirata a stockholmi konferencia
 ügyében.
8. Az egyházi főtörvényszék (konventi főbíró-
 ság) tárgyában az erdélyi egyházkerület
 19—1925. és a bihari egyházmegye 39
 —1925. sz. határozata.
9. Vallásügyi rendeletek.
10. A kultusz-miniszter 1705—1925. sz. leirata
 a magyarországi ref. egyházzal közös
 vagyon tárgyában.
11. A kultusz-miniszter 17,212—1923 sz. leirata
 a kerületi káplánság tárgyában.
12. A bihari egyházmegye 39—1925. sz. ha-
 tározata az egyetemes ügyvivői állás
 tárgyában.
13. A bihari egyházmegye 40—1925. sz. hat.
 a lelkészképző int. tárgyában.
14. Jelentés a kolozsvári theol. fakultáson ta-
 nuló ifjaink segélyezéséről.
15. A bihari e. m. 41—1925. sz. felterjesztése
 az állami ünnepeken mondandó imádsá-
 gok megíratása tárgyában.
16. A bihari e. m. 42—1925. sz. felterjesztése
 az egyházfegyelem tárgyában.
17. A nagyszalontai e. m. lelkészértekezletének
 felterjesztése az „Egyh. és Isk. Szemle”
 tárgyában.
18. Az érmelléki e. m. 9-a—1925. sz. felter-
 jesztése stóla ügyben.
19. A belmissiói bizottság jelentése.
20. Dobracsapáti leányegháznak Szamoskő-
 ródhoz csatolása.
21. A nyugdíj-bizottság jelentése.
22. A Fonciera tüzbiztosító-intézet értesítése.
23. Juhász Gyula kisperegi tanító kérelme.
24. A kulturadó-bizottság jelentése.
25. A tankönyv-kiadó bizottság jelentése.
26. A közoktatásügyi-miniszter leirata a baca-
 laureátusi vizsga tárgyában.
27. A magánoktatásról szóló törvénytervezet.
28. A szalmári főgimnázium ügye.
29. A közokt. miniszter 25,633—1925. sz. le-
 irata a coedueatio tárgyában.
30. A közoktatásügyi miniszter a királydaróci
 el. isk. megnyitását nem engedélyezi.
31. A közoktatásügyi miniszter 20,900—1925.
 sz. leirata a tanítók vasúti kedvezménye
 tárgyában.
32. A közokt. miniszter 1489—1925. sz. leirata
 az állami elemi iskolákban végzett vallás-
 tanítás díjazásáról.
33. Iskolai rendeletek.
34. A nagyvárad polg. leányisk. jelentése tanár-
 választásról.
35. Statisztikai adatok.
36. Jelentés az egyházfenntartási alapról.
37. Felelőzés a nagykarolyi egyházmegye
 e. m. 20—1925. sz. határozata ellen.
38. Lélekszám kiigazítást kér Máramarossziget.
39. „ „ „ Nagylak.
40. „ „ „ Szigetfalu.
41. A nagykarolyi e. m. 21—1925. sz. a nagy-
 szalontai egyh. lelk. ért. felterjesztése
 díjlevél-ügyben.
42. A v. velencei lelkészi állás megszervezése
 és díjlevele.
43. Borosjenői anyaegyház szervezése és a
 lelkészi állások díjlevele.
44. A biharpüspöki-ref. egyház szavazatai
 számának megállapítása.
45. Alapító-levél Nagyváradról.
46. „ Érkeserűről.
47. „ Hegyközszentimréről.
48. A szatmári főgimnázium birtokeladása.
49. Az élesdi adás-vételi szerződés.
50. A hosszumezői „ „
51. Az ágyai „ „
52. A bályoki „ „
53. A berettyószéplaki „ „
54. A szentjobbi „ „
55. Az aradi „ „
56. A máramarosszigeti „ „
57. A szatmári „ „
- 1—3, 7—23. sz. ügyek előadója *Csernák Béla*
 egyhker. lelkészi főjegyző.
- 4—6, 36—40. sz. ügyek előadója *dr. Harcsár*
 Géza egyhker. világi főjegyző.

24—35. sz. ügyek előadója *Nagy Vilmos* egyh. ker. lelkészi aljegyző.

41—57. sz. ügyek előadója *dr. Várady Miklós* egyhker. világi aljegyző.

B] Birósági ügyek.

1. Faragó Jenő fegyelmi ügye. Előadó: dr. Nagy Sándor e. m. gondnok.
2. Nagy Vilmos keresete a fenntartótestület ellen. Előadó: dr. Harcsár Géza e. k. főjegyző.
3. Holkó József pelbárthidai lelkész díjlevél ügye. Előadó: Takács Zsigmond e. ker. tanácsbíró.
4. Högye Sándor hegyközujlaki tan. díjlev. ügye. Előadó: Takács Zsigmond e. k. tanácsbíró.
5. Szabó Lajos éradonyi kántor díjlevél ügye. Előadó: Kassay Béla e. ker. tanácsbíró.
6. Erdei Gábor piskolti tanító díjlevél ügye. Előadó: Kassay Béla e. ker. tanácsbíró.
7. Barna Illés értarcsai tanítói díjlevél ügye. Előadó: Kassay Béla e. ker. tanácsbíró.
8. Az értarcsai egyház felebbezése. Előadó: Kassay Béla e. ker. tanácsbíró.
9. A bihari belhivatalnokok díjlevél ügye. Előadó: Végh József esperes.

Apró irások nagy dolgokról.

Lelkészi fizetések megcsonkítása.

A nagy háboru után az állam nem folyósította lelkészek részére az államsegélyt egyes egyházakban, a lelkészi fizetés egy ideig csak annyira maradt, mint amennyi kivolt egészítve. Tehát a lelkészi fizetés meg lett csonkítva, mert a presbyterium az elmaradt államsegély helyett nem volt hajlandó semmit megszavazni. Én például 2 évig a hivek önkéntes adományából az elmaradt államsegély helyett az 1-ső évben kaptam 3 köből búzát, 2 köből tengerit és 40 koronát. A második évben félannyi formán. 2 évig, míg az államsegély folyósítva nem lett 1119 korona és az önkéntes adakozás és 5 hold föld volt a fizetésem, ezután 1000 Lei, 10 köből buza és 5 hold föld a mai napig, államsegéllyel együtt. Míg az államsegélyt nem kaptam, tanuló fiam nem tanulhatott tovább. Ime, egyházam presbyteriuma megcsonkította lelkészi fizetésem, mert 30 köből buza, 30 köből tengeri, 12 méter fa helyett csak 1000 Leit adott és 10 köből búzát meg 5 hold földet, nem adta meg a termények értékét.

A szomszéd községekben is meg van csonkítva a lelkészi fizetés. Ugyanis egy egyház 40 köből buza és 40 köből tengeri helyett csak 20 köből búzát és 20 köből tengerit ad. A másik egyház pedig 35 köből buza és 35 köből tengeri

helyett 20 köből búzát és 20 köből tengerit ad; tehát ezekben az egyházakban is meg van csonkítva a lelkészi fizetés.

Nézheti-e az egyházmegye és az egyházkerület bekötött szemmel ezeket a fizetéscsonkításokat? Avagy nem kell-e mind az egyházmegyének, mind az egyházkerületnek odaötrekedni, hogy a fizetéscsonkítások megszűnjenek?

Felhivom tehát az egyházmegyék és az egyházkerület figyelmét, hogy minden egyházat kötelezzem arra, hogy mind a háboru előtti, mind a háboru utáni lelkészi díjleveleket összehasonlítás végett, küldjék be az esperesi hivatalokhoz, hogy az egyházmegye és a kerület által vagy megérősíttessenek az új fizetéslevelek, vagy újabb és megfelelőbb lelkészi fizetés-levelek kiállítására utaltassanak a presbyteriumok. *Étéli.*

Nyugdíjintézet segédlelkész.

A lelkészi nyugdíjintézet, ha megnyílik is, egyelőre nem tud annyit adni a nyugdíjas lelkészeknek, hogy annak kamatjából tisztességesen megélhessenek. Az egyházak öreg lelkészei, kik már évek óta nyugalomra vágnak, nem nyugdíjazhatják magukat, mert a lelkészi nyugdíjintézet főkéjének kamatjából nem tudnának megélni. E miatt tovább kell nekik betegesen, kedvetlenül szolgálni. De mi történik akkor, ha az öreg lelkész oly egyházakban beteg lesz, hol nincs kántortanító, ki őt belegegsége idején helyettesítse. A szomszéd lelkész minden vasárnap nem helyettesítheti, csakis a sákramentumokat szolgáltathatja ki, azokat sem mindig rendes időben. Nincs más mód, mint az, hogy az ilyen helyekre segédlelkész küldessék. De ki fizeti a segédlelkészt? Itt én nem fizethetem, mert fiamat kell taníttatnom. Az egyház nem vállalja a segédlelkész fizetését. Nem marad egyéb hátra, mint az, hogy a nyugdíj-alap kamatjából fizetessék a segédlelkész, mert a nyugdíjalap ezt jobban kibírja, mintha a lelkésznek kellene nyugdíjat fizetni.

Én 43 év óta lelkészkedem, 4 évig segéd és helyettes lelkész voltam; tehát 47 év óta végzek lelkészi funkciót. 72 éves multam, naponként gyengülök, nagyon nehezen végzem a templomi szolgálatokat, nincs tanítónk, ki rajtam segítsen, az egész ünnepnapokon is nekem kell szolgálni, mi véghetetlenül kimerít. Nem tudni, melyik napon és órában kell lefeküdnöm a betegség ágyába, hogy onnan többé fel ne kelhessek. Ki végzi akkor helyettem az istenítiszteleteket, mikor nem igen van remény arra, hogy kántortanítónk legyen.

Ismétlem, hogy az előadott esetekben csakis úgy lehetne segíteni, ha a nyugdíj-alapból a nyugdíj-intézet fizetné a segédlelkészt. *Étéli.*

Levél a szerkesztőhöz.

Nagytiszteletű Szerkesztő úr!

A nyugdíjintézet ügye minden lelkészre nézve nagyfontosságú kérdés, — mert az öreg lelkészek nyugalmát jórészt ennek célszerű megoldása hozza meg.

Amint főtiszteletű Sulyok István ur az „Egyházi és Iskolai Szemlé”-ben kimutatta, a mi egyházkerületünk idősebb lelkészei az erdélyi egyházkerület nyugdíjintézetébe nem léphetnek be, mert annak járulékait képtelenek fizetni. Az én álláspontom az, hogy a királyhágómelléki egyházkerület lelkészei alkossanak maguk önállóan, az özvegy-árva gyámintézettel kapcsolatban lelkészi nyugdíjintézetet; oly módon, hogy egy munkaképtelen lelkész, aki már 35 évig is szolgált, — bizonyos meghatározott nyugdíjban részesüljön. Minél több évig szolgált valaki és minél nagyobb befizetéseket tett a nyugdíjintézetbe, nyugdíjaztatása esetén annál több segélyben részesüljön.

Ha valaki 35 éven belül lesz munkaképtelen, szolgálati évihez képest kapja ő maga vagy családja a nyugdíjsegélyt is. Az legyen a fő, hogy már 65 éves korában, vagy 35 évi rendes szolgálat után nyugdíjba mehessen az a lelkész, aki gyöngének érzi magát a szolgálattételre. A nyugdíjintézet felállításához az egyházak is vagyoni viszonyaikhoz képest kötelesek legyenek meghatározott összeggel hozzájárulni.

Az öreg lelkész, aki már úgy is nehezen bírja viselni szolgálatát, ne legyen terhére az egyháznak sem, ne legyen meguntt egyházában az, aki évtizedeken keresztül egyhelyen szolgált és kitartással, becsülettel megállhatta helyét, míg ereje és egészsége engedte.

A fődolog az, valósítsuk meg, alkossuk meg mi lelkészek, a mi kerületi nyugdíjintézetünket. Ezt minden lelkész szívén fogja viselni és annak megerősödésére minden lehető eszközt fel fog használni, mert ezt kívánja minden lelkésznek saját jól felfogott érdeke.

Ismerek olyan lelkészt, aki még 10 évet sem szolgált, már is megrokkant és betegsége miatt terhére van egyháznak, a közös ügy szenved miatta; a másik lelkésztársunk meghaladta a 70 évet, sóhajtozva várja a nyugalmat — testi gyengesége miatt. Vajjon nem áldásos volna-e az ilyenekre a lelkészi nyugdíjintézet? — bármily kevés segéllyel mehetnének is nyugalomba.

Igen kérem nt. Szerkesztő urat, méltóztassék ez ügyet felszinen tartani mindaddig, míg valahogy megvalósul. Szóljanak hozzá különösen az

öregebb lelkészek minél többen s így alakuljon ki egy meghatározott nézet, amelynek alapján a nyugdíjtervezet könnyebben megvalósíthatóvá lesz.

Teljes tisztelettel és szíves üdvözlettel vagyok Magyar-Remetén.

Szathmáry István,
református lelkész.

Lapunk újjászervezése.

A jelen számmal lapunk életének újabb, virágzóbb és gazdagabb szakasza kezdődik. A szerkesztő új állásában az ediginél több időt áldozhat a lap színvonalának emelésére, értéke-sebbé tételére, amennyire az anyagi nehézségek miatt szűkre szabott keretében lehetséges. Mint nagyobb gócponton, több lehetőség van munkatársai támogatására és a velük való gyakrabbi érintkezésre, ami minden lap szerkesztésénél elengedhetetlen szükségesség. Lapunk pályafutásának új szakában legfőbb célunk minél változatosabbá tenni és egyházi életünk izmosodásának szolgálatába állítani. Az ige fényénél alkalmat adunk egy-egy ige fölött való meditálásra és gondolatokat szeretnénk nyújtani lelkipásztor-társaink ige-hirdetéséhez. *Vezető cikkeinkben* továbbra is aktuális egyházi és iskolai kérdésekkel foglalkozunk. *Egyházi élet és Iskola* c. alatt tárgyaljuk meg speciálisabb ügyeinket. *A Belmísszó-megújulás* rovatában beszéljük meg azokat a teendőket, melyek egyházunk belső életének gazdagabbá tételét segítik elő. Ezután is megemlékezünk a *Külföld* nevezetesebb, bennünket érdeklő eseményeiről. *Apró írások nagy dolgokról* c. alatt alkalmat adunk egy-egy fontosabb tervnek, eszmének néhány mondatban való felvetésére. Olyanok ezek, mint megannyi mélyről feltörő sóhaj, mely meghallgatás és visszhang után vágyik. *Levél a szerkesztőhöz* címben adjuk azokat a visszhangokat, melyek a felvett indítványok és határozatok nyomán támadnak. *Akiket az Ur hazahívott* c. rovatunkban emlékezünk meg elköltözött szeretteinkről és időnként ezután is írni fogunk a *Szemle, Irodalom s Kérdések és feleletek* c. alatt. Sajnos, nincs helyünk, hogy e rovatoknak csak nagyobb részét is állandóan fenntartsuk, de mindent elfogunk követni, hogy lapunknak terjedelmét is növelhessük. Munkatársaink száma is jelentékenyen szaporodott. Különösen egyházaink és egyházkerületünk világi kezetői közül többen megígérték lelkes támogatásukat. Ezt kérjük összes munkatársainktól s lapunkat úgy nekik, mint olvasóinknak továbbra is szíves szeretetébe ajánljuk.

Az „Egyházi és Iskolai Szemle”
Szerkesztősége és Kiadóhivatala.

Egyházi hírek

Csak annyit adj vissza, amennyit kaptál.
Valamikor, ide stova két évtizede már a „Debreceni Protestáns Lap”-nak egy eldugott kis közleményéből olvastam ki ezt a gondolatot. A cikket egy állandóan nehéz körülmények között élő szerény és szegény, de lélekben gazdag lelkész írta, — aki, hogy félig leleplezzem, mai számunkban *Etédl* név alatt rejtőzködik. Azt a megkapó eszmét vetette fel, hogy ha mindazok, akik az ős alma mater kebelén növekedtek, később csak annyit adnának vissza, amennyit nekik az iskola jótéteményekben adott, milyen virágzóvá lehetne tenni és mennyi áldást nyújthatna a következő nemzedékek fiainak. De ő maga nem maradt meg az eszménél, hanem soraival együtt küldte azt az összeget, melyet ő egykor a kollégiumtól kapott. Régi vágya volt ez és boldog volt, hogy teljesülhetett. Megkapott, meghatott ez a szükségzav, de sokat mondó írás. Az íróját soha sem láttam, de nagyon megszerettem és a lelkemben mindig különös tisztelettel öveztem körül. Azóta még szegényebbnek tudom, de a lelke csak a régi maradt. Amikor papi árvák részére gyűjtöttem, az elsőkhöz küldte tőle telt adományát, míg a gazdagok közül alig emlékezett meg róluk valaki. Az írása nagyon sokszor eszembe jutott, különösen mikor Baltazár püspök amerikai útjait járta. Ha minden egykori diák visszaadta volna a kölcsönvett tőkét, nem kellett volna Amerikába menni. Eszembe jutott mostanában is, mikor a mi itteni iskoláinkért vivjük a harcot és eszembe jut most, mikor a szatmári két iskola: a főgimnázium és a leányközépiskola a szintén tisztes multu „nőnövelde” fordul régi gyermekeihez. Találkozóra hívja őket és gondolkodásra készíti: mit nyertek tőlük egykoron. Ha anyagiakban talán nem is oly sokat, mint közös őstük, de nyertek mindnyájan szellemi kincseket, melyek anyagi javaiknak is legfőbb eszközei. Június 21-én lesz a találkozó. Öreg diákok és egykori diákkisasszonyok kedves, poetikus találkozója. Mennyi szíves hangulat, mennyi báj, mennyi romantika teszi széppé, vonzóvá. A mult emlékei festik, aranyozzák be a szintelen jelent s a fakult szívekben is izzani, ragyogni fog a fény és benne — drága emlékek fényében — kedves alakok, jelenetek, élednek meg, melyek azóta aprókká lettek, pedig egykor milyen nagyok voltak! Egy nap, meg egy este, diák lesz megegyeszer újra mindenki. Felejthetetlen nap vidám, boldog ünnep lesz. Az egykori diákleányok, Lorátfy Zsuzsánna fejedelemasszony lelkes leányai gondoskodnak róla, hogy ez legyen. Legyen ott minden volt diák! Akiket pedig távol tart a gát, találkozzanak lélekben egymással s a

régi iskolákkal és tettekkel bizonyítsák be, hogy találkoztak!

Hivatalos rész.

Pályázat

Az irinai (irinyi) ref. egyház pályázatot hirdet kántortanítói s tanítónői állásra.

1. Kántortanító (nő) fizetése: 3 hold szántó-föld, 1 hold 475 □ öl rét, 2 hold legelő, 2 öl tűzifa beszállítással, 5 q buza, 8 q rozs, tandíj 1—1 véka csős tengeri, 1—1 csirke, 2 Lei, stóla, munka és munkaváltás 700 Lei közt egyház választ. Díjlevele mai értéke 12,747 Lei.

Kötelesség: presbyterium által kijelölt osztályok tanítása, I—VI. is fizetésjavítással szükségkor, most a III—VI. osztály, kántorkodás, jegyzősködés, lelkész és tanító-társ helyettesítése szükségkor.

2. Tanítónő fizetése: Egyháztól 6000 Lei, 125 Lei lakbér, vagy egy kis szoba tanterme mellett. Kertületi kulturpénztárból 6000 Lei. Ezért az egyház nem szavatol.

Kötelesség: presbyterium által kijelölt osztályok tanítása, most I—II osztály; női kézimunka tanítás, tanítótárs helyettesítése szükségkor.

Mindkét állás szeptember 1-én foglalandó el. Levizsgázott pályázók kérvényeiket folyó évi június 28-ig szükséges okmányokkal következő címre küldjék: Ref. lelkészi hivatal, Irina—Iriny per. Careii-Mari jud. Satu Mare.

A választás körülmények folytán 1 évre szól.

Presbyterium.

Református kántortanító, aki jelenleg katonai szolgálatot teljesít, eddig állásban nem volt, kántortanítói állást keres, lehetőleg ott, ahol orgona van. Ajánlatokat lapunk kiadóhivatala továbbít.

Harangokat,

vas harangszerelvényeket ajánl és vas harangállványokat

Hönig Frigyes harang-öntődéje

RAAD, Sírada Barliu No. 10-21. Alapítva 1840.

BISZÁK JÓZSEF

harang- és ércöntődéje Ghioroc-on (Győrök, Raad-megye)

harangot,

a legutányosabb árak mellett készíti a legfinomabb anyagból bármely hangú és nagyságú a legdiszesebb kivitelben, kívánatra feliratokkal, képekkel díszítve, ingó rendszerű vas felső koronával, vagy bármely más kívánt rendszerű állvánnyal. Gyártmányai kiválóságát több elismerő levél igazolja. Érdeklődőknek részletes leírással és árajánlattal készséggel szolgál. [Megrendelésnél kérem ezen lapra hivatkozni.]